

INFONOTITIE

Aan: Vaste Commissie voor I&W
d.d.: 20 maart 2025
betreft: Rondetafelgesprek spoorgoederenvervoer/basisnet

Spoorgoederenvervoer: essentieel voor handel, industrie en veiligheid

Een goed functionerend spoorgoederenvervoer is cruciaal voor de Nederlandse economie en logistieke keten. Spoor is de meest duurzame vorm van goederenvervoer. Een goederentrein vervangt tot 55 vrachtwagens, wat CO₂-uitstoot, congestie en wegenslijtage vermindert. Bovendien is spoorvervoer een van de veiligste modaliteiten, vooral voor gevaarlijke stoffen, dankzij strikte regelgeving en gecontroleerde omstandigheden.

Het Nederlandse spoorwegnet kent hoge veiligheidseisen en een uitstekend trackrecord. Goederentreinen zijn uitgerust met extra veiligheidsmaatregelen zoals crashbuffers en geavanceerde remsystemen. Basisnet (2015) borgt de veiligheid van gevaarlijke stoffen, maar leidt in de praktijk tot structurele knelpunten door achterhaalde aannames. Hierdoor ervaren handels- en productiebedrijven steeds meer beperkingen, wat een veilige en duurzame vervoersmodaliteit onder druk zet.

Ondertussen hebben handels- en productiebedrijven hun veiligheidsmaatregelen bij productie, opslag en transport aangescherpt. De controles op productielocaties zijn geïntensiveerd en verladingsstellen stellen hogere eisen aan vervoerders. evofenedex heeft in 2019 samen met betrokken partijen een handleiding Basisnet en het convenant duurzaam spoorgoederenvervoer opgesteld om bij te dragen aan een veilige en efficiënte toepassing van de regels.

We zien echter in de praktijk dat Basisnet in zijn huidige vorm niet toekomstbestendig is en dat handels- en productiebedrijven dreigen vast te lopen. Door de eenzijdige focus op risicoplafonds is er verminderde aandacht voor intrinsieke mogelijke veiligheidsverbeteringen. Een modernisering van het Basisnet is noodzakelijk om de transportveiligheid te garanderen en tegelijkertijd een vitale logistieke infrastructuur te behouden. Daarom zijn we als evofenedex voorstander om te komen tot het robuust Basisnet.

Drie speerpunten voor een toekomstbestendig Basisnet:

1. Modernisering van Basisnet

Basisnet ging uit van de Betuweroute als primaire corridor voor gevaarlijke stoffen, maar door vertraging van het Duitse 'Derde Spoor' en het ontbreken van noord-zuidverbindingen blijft de inzet beperkt. De oorspronkelijke vervoersprognoses zijn bovendien achterhaald, wat leidt tot overschrijding van risicoplafonds en daarmee potentiële verstoring van handelsstromen. In plaats van uit te gaan van snel verouderende prognoses, is een systeem



nodig dat toekomstbestendig is voor de komende jaren. Dit zou zijn uitwerking moeten krijgen in het zogenaamde robuust Basisnet.

2. Meer spoorcapaciteit

Naast aanpassing van Basisnet zijn investeringen in infrastructuur noodzakelijk. Meer capaciteit op de Betuweroute en versnelde afronding van Duitse aansluitingen zijn essentieel. Ook moeten we nadenken over noord-zuidverbindingen in de toekomst. Bypasses rond stedelijke gebieden kunnen goederentreinen buiten woonkernen leiden, vergelijkbaar met ringwegen voor autoverkeer. Buisleidingen kunnen voor specifieke chemische producten een aanvulling zijn, maar zijn geen universele oplossing door hoge investeringskosten en beperkte flexibiliteit.

3. Betere samenwerking en ruimtelijke ordening

Het spanningsveld tussen spoorgoederenvervoer en stedelijke ontwikkeling vraagt om betere afstemming tussen alle betrokken partijen. Een transparant monitoringssysteem moet knelpunten tijdig signaleren. Regionale maatwerkoplossingen zijn noodzakelijk, waarbij verladers, ProRail en gemeenten samen kijken naar efficiënte en veilige transportroutes. evofenedex staat open voor het verkennen van mogelijkheden zoals convenanten of prijsprikkels om de veiligste routes te stimuleren. Duidelijke regie vanuit het Rijk is onmisbaar, zodat gemeenten en provincies bij ruimtelijke planning en vergunningverlening rekening houden met logistieke topcorridors die cruciaal zijn voor de economie.

Conclusie

Basisnet functioneert al jaren niet zoals bedoeld en belemmert een veilige en efficiënte afwikkeling van spoorgoederenvervoer. Zonder modernisering en investeringen dreigen handels- en productiebedrijven vast te lopen. evofenedex roept de Kamer op om te zorgen voor een toekomstbestendig robuust Basisnet dat ruimte biedt aan veilig en duurzaam transport.

Bovendien is Basisnet een nationale kop op al strenge Europese regelgeving. Een overschrijding van een risicoplafond betekent niet per definitie een onaanvaardbaar hoog risico. Het is noodzakelijk om op korte termijn tot een robuust Basisnet te komen, waarbij een balans wordt gevonden tussen het vervoer van gevaarlijke stoffen, ruimtelijke ontwikkelingen langs het spoor en de veiligheid voor omwonenden. Zonder een robuuste, toekomstvaste balans is het Basisnet geworden tot een papieren tijger.

Meer informatie:

Naam : Jurgen van der Sloot-Evers

Functie : Public affairs manager

Tel. : 06 20 63 03 50

e-mail : j.sloot@evofenedex.nl

evofenedex is het kennisknooppunt voor handel en logistiek. Met meer dan 10.000 leden en een uniek netwerk in binnen- en buitenland, is ondernemingsvereniging evofenedex de #1 belangenbehartiger voor logistiek en internationaal ondernemen in Nederland. Door gezamenlijk hindernissen weg te nemen, grootschalig kennis te delen en een mix van vooruitstrevende producten en innovatieve diensten te bieden, helpt evofenedex bedrijven en, belangrijker nog, de mensen die er werken bij het vergroten van hun wendbaarheid en het optimaliseren van hun activiteiten.

